

Advies over ontwerp van decreet over het jeugd- en kinderrechtenbeleid en de ondersteuning van het jeugdwerk

Advies aan Benjamin Dalle, minister van Brussel,
Jeugd, Media en Armoedebestrijding

Datum van publicatie: 3 maart 2023

Contactpersoon: Veronique Deblon | veronique@noozo.be



VLAAMSE ADVIESRAAD HANDICAP

Noozo | info@noozo.be | 02 274 00 31 | www.noozo.be

Vooruitgangstraat 323 bus 7, 1030 Brussel

Ondernemingsnr. 0778291475 | RPR Brussel

Inhoud

1. Samenvatting.....	3
2. Situering	5
2.1 Adviesvraag.....	5
2.2 Samenvatting jeugddecreet.....	5
Jeugdwerk	6
3. Een jeugddecreet met aandacht voor kinderen en jongeren met een handicap.....	8
4. Keuze in de vrije tijd als mensenrecht	10
4.1 VN-Verdrag handicap	10
4.2 Handicap in het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind.....	11
4.3 Inclusie als grondrecht.....	11
5. Inzetten op inclusief jeugdwerk	12
5.1 Meedoen aan vrijetijdsactiviteiten.....	13
5.2 Jeugdwerk meer inclusief maken	14
5.3 Experimenteel jeugdwerk.....	14
5.4 Vorming van jeugdwerkers	16
5.5 Aanbevelingen.....	16
6. Jeugdwerkorganisaties voor kinderen en jongeren met een handicap.....	16
6.1 Bovenlokale organisaties voor kinderen en jongeren met een handicap	16
Erkenningsvoorwaarden.....	16
Brug- en signaalfunctie	18
6.2 Vrijwillig jeugdwerk voor kinderen en jongeren met een handicap	19
6.3 Aanbevelingen.....	19
7. Subsidies en beoordeling van subsidie-aanvragen ...	20

1. Samenvatting

De minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, Benjamin Dalle, brengt een nieuw jeugddecreet uit waarin verschillende bestaande decreten over jeugdbeleid worden samengevoegd. Hij maakt er één geïntegreerd jeugddecreet van. Hierin staat de regelgeving over de uitvoering van kinder- en jongerenrechten en de organisatie van het jeugdwerk. Wij formuleren volgende aanbevelingen om het jeugdwerk open te stellen voor kinderen en jongeren met een handicap:

- ✓ Geef kinderen en jongeren met een handicap meer keuze over hun vrije tijd door in te zetten op inclusief jeugdwerk.
- ✓ Neem een 'aanspreekpunt inclusie' en inclusiebeleid op als voorwaarde voor organisaties om bijkomende subsidies aan te vragen (naar analogie met het aanspreekpunt integriteit en integriteitsbeleid van verenigingen). Dit laat jeugdwerkers toe om een aanbod op maat uit te tekenen.
- ✓ Besteed meer aandacht aan inclusie (en jeugdwerk met kinderen en jongeren met een handicap) bij de vorming van animatoren, hoofdanimatoren en instructeurs.
- ✓ Het decreet gebruikt de woorden 'integreren' en 'integratie' als het gaat over jongeren met een handicap. Wij spreken liever over inclusie. We verstaan daaronder dat jongeren en kinderen met een handicap geen drempels meer ervaren om mee te doen en erbij horen.

Vandaag is het aanbod van jeugdwerk voor kinderen en jongeren met een handicap schaars. We begrijpen dat beleidsmakers binnen deze context een minimumaanbod willen verankeren door de werking van organisaties gericht op kinderen en jongeren met een handicap vast te leggen in dit jeugddecreet. Deze organisaties kunnen hierdoor een duurzaam beleid uitbouwen. Kinderen en jongeren met een handicap kunnen op zijn minst hun recht op vrije tijd waarmaken. Wij doen aanbevelingen om deze

organisaties beter te ondersteunen en aan te zetten om aan inclusie te werken.

- ✓ Verlaag het aantal voltijdse medewerkers als erkenningscriterium voor geprofessionaliseerde jeugdwerkingen. Het voorgestelde aantal van 3 VTE is voor veel van de bestaande werkingen onhaalbaar. Zij dreigen door het nieuwe jeugddecreet te verdwijnen. Zo ontstaat er nog meer schaarste in een landschap waar er nu al een tekort is aan vrijetijdsaanbod voor kinderen en jongeren met een handicap.
- ✓ Neem de brug- en signaalfunctie op als voorwaarde voor de basiserkenning van jeugdwerkingen voor kinderen en jongeren met een handicap. Op die manier kan je via deze aparte organisaties voor kinderen en jongeren met een handicap ook aan inclusie werken.
- ✓ Stel projectsubsidies voor vrijwillig jeugdwerk voor kinderen en jongeren met een handicap open voor alle jeugdorganisaties. Met dit budget kunnen jeugdverenigingen voorzien in gepaste ondersteuning of materiaal op maat. Zo krijgen kinderen en jongeren met een ondersteuningsnood meer keuzevrijheid in de vrije tijd.

2. Situering

2.1 Adviesvraag

De minister van Jeugd, Benjamin Dalle, brengt een nieuw jeugddecreet uit waarin verschillende bestaande decreten over jeugdwerk worden samengevoegd. Hij maakt er één geïntegreerd jeugddecreet van. Hij vroeg hierover advies aan NOOZO, de Vlaamse adviesraad handicap.

Een focusgroep binnen NOOZO bereidde dit advies voor. Deze focusgroep bestond uit vertegenwoordigers van jeugdwerkingen die een band hebben met leden van NOOZO. Het gaat om VFG-Jong, Autisme Leeft, Doof & Jong en JKVG. Een vertegenwoordiger van de netwerkorganisatie Iedereen troef sloot aan als expert (in een raadgevende functie). Daarna werkte de adviesgroep van NOOZO het advies verder af.

2.2 Samenvatting jeugddecreet

Het geïntegreerde jeugddecreet combineert en vernieuwt de volgende Vlaamse decreten:

- Decreet over jeugd- en kinderrechtenbeleid (2012),
- Decreet over de subsidiëring van bovenlokaal jeugdwerk (2017),
- Decreet over ondersteuning en stimulering van lokaal jeugdbeleid (2012),
- Decreet over subsidies voor tewerkstelling in de culturele sector.

Het doel is om de bestaande regelgeving te stroomlijnen en procedures te vereenvoudigen. In het decreet worden de verschillende beleidsinstrumenten voor een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid uiteengezet. Het gaat om:

- Jeugd- en kinderrechten beleidsplan,
- Horizontaal jeugd- en kinderrechtenoverleg,

- Kind- en jongereneffectrapport (JoKER),
- De publicatie van de 'staat van de jeugd' (een analyse en rapport over de leefwereld van Vlaamse jongeren).

Het nieuwe jeugddecreet bevat ook regelgeving over de Vlaamse jeugdraad en andere organisaties die mee het kinder- en jongerenbeleidsplan uitvoeren. Het gaat om volgende intermediaire organisaties:

- Een vereniging die werkt aan **praktijkontwikkeling en ondersteuning van jeugdwerkverenigingen**.
In de praktijk wordt deze opdracht opgenomen door De Ambrassade.
- Een **koepelorganisatie** van niet-gouvernementele organisaties om **kennis over kinderrechten te verhogen**.
In de praktijk zal dit opgenomen worden door een samenwerking tussen de Kinderrechtencoalitie en het Kenniscentrum Kinderrechten.
- Een **ondersteuningsorganisatie** voor de participatie van kinderen en jongeren aan het **lokaal jeugdbeleid**.
In de praktijk wordt deze opdracht opgenomen door Bataljong.
- Een coördinatieorgaan voor **internationale jongerenwerking**.
De organisatie Jint is hiervoor aangeduid.

Jeugdwerk

Organisaties vinden in het jeugddecreet ook de regelgeving rond erkenning en subsidiëring voor jeugdwerk. Verenigingen kunnen zich elke 5 jaar laten erkennen als:

- **Landelijk georganiseerde jeugdvereniging**
Voorbeelden van landelijke jeugdverenigingen zijn Scouts en Gidsen Vlaanderen, Chirojeugd Vlaanderen, KSA,... Er zijn ook landelijke jeugdverenigingen gericht op kinderen en jongeren met een handicap zoals JKVG (bekend van de Hannibalvakanties) en Kei-Jong.
- **Vereniging informatie en participatie**

Voorbeelden van deze verenigingen zijn Awel (de kinder- en jongerentelefoon), Mediaraven en Stampmedia (het jongerenpersagentschap).

- **Cultuureducatieve vereniging**

Voorbeelden van deze verenigingen zijn Bamm! (kunsteducatie), Jeugd en Dans, Muzische workshops en Musical On Stage.

- **Geprofessionaliseerde jeugdvereniging met kinderen en jongeren met een handicap**

In het huidige landschap zijn er 14 verenigingen erkend als geprofessionaliseerde werking met kinderen en jongeren met een handicap. Het gaat onder andere om: Doof en Jong Vlaanderen, VFG-Jong, Oranje Jeugdwerk, De Stroom, Autisme Limburg, Voluntas,...

- **Geprofessionaliseerde jeugdvereniging met kinderen en jongeren in een maatschappelijk kwetsbare positie**

Voorbeelden van deze verenigingen zijn D'Broej, Kras Jeugdwerk, Gigos, ...

Een erkende vereniging ontvangt een basisbudget van 90.000 euro. Daarbovenop kunnen ze extra werkingssubsidies aanvragen. Om in aanmerking te komen voor deze werkingssubsidies moet de vereniging een integriteitsbeleid voeren en beschikken over een aanspreekpunt integriteit.

Een beoordelingscommissie scoort organisaties op een aantal beoordelingscriteria (zoals profilering, geografische spreiding en gelijke kansenbeleid). Op basis hiervan bepaalt de beoordelingscommissie de hoogte van de bijkomende werkingssubsidies.

3. Een jeugddecreeet met aandacht voor kinderen en jongeren met een handicap

Het is een goede evolutie dat de verschillende decreten over jeugdwerk en jeugdbeleid in één jeugddecreeet worden samengebracht. We zien een aantal **positieve ontwikkelingen** vastgelegd in het jeugddecreeet:

- **Het is positief dat het jeugddecreeet de werking van organisaties voor kinderen en jongeren met een handicap vastlegt.** Vandaag merken we een tekort aan mogelijkheden voor kinderen en jongeren met een handicap om deel te nemen aan jeugdwerk. Het decreeet verankert de werking van jeugdwerkorganisaties voor kinderen en jongeren met een handicap. Zo wordt er op zijn minst een minimumaanbod gecreëerd. Kinderen en jongeren kunnen hierdoor hun recht op vrije tijd uitoefenen. De gelijkschakeling van het landelijk en bovenlokaal niveau geeft jeugdwerkingen voor kinderen en jongeren met een handicap meer bestaanszekerheid. Het is een stap vooruit dat bovenlokale jeugdwerkorganisaties voor kinderen en jongeren met een handicap een erkenningsaanvraag kunnen indienen om een basisbudget te verkrijgen. Op die manier kunnen deze organisaties een duurzaam en toekomstgericht beleid uitbouwen. We voegen er wel aan toe dat het jeugdwerk voor kinderen en jongeren met een handicap nog te gesegregeerd (of in een 'apart hokje') wordt vormgegeven. **Kinderen en jongeren met een handicap zijn hierdoor onvoldoende vrij om te kiezen bij welke vereniging ze zich aansluiten** (zie ook punt 5).
- Wij vinden het een goede zaak dat ook **kinderen zonder handicap kunnen aansluiten bij geprofessionaliseerde jeugdwerkorganisaties voor kinderen met een handicap.** Op die manier kunnen deze organisaties toewerken naar een meer inclusieve werking.

- Er is aandacht voor de noden van vrijwilligersorganisaties voor jongeren met een handicap en de drempels waarop ze botsen om toegankelijke kampverblijfplaatsen te boeken.
- Het is positief dat de opdracht van de **intermediaire organisaties** (zoals de Ambrassade) wordt verruimd. Wij verwachten dat deze organisaties in de volgende beleidsperiodes hun werking uitbreiden en zich versterken om bovenlokale jeugdwerkingen voor kinderen en jongeren met een handicap te ondersteunen.
- Er is blijvende aandacht voor **participatie van jeugdorganisaties en personen met een handicap** bij de uitwerking van het decreet (bijvoorbeeld via een eerste adviesvraag over het domein Jeugd aan NOOZO – Vlaamse adviesraad handicap).

4. Keuze in de vrije tijd als mensenrecht

4.1 VN-Verdrag handicap

NOOZO gebruikt een ruime definitie van personen met een handicap, zoals ook bepaald in het VN-Verdrag handicap. Dit zijn "personen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving".

Het VN-Verdrag handicap hanteert het sociaal-cultureel model van handicap. Dit betekent dat een handicap ontstaat door de drempels in de maatschappij. Het zijn niet de beperkingen van een persoon zelf die voor deze drempels zorgen. Obstakels in de samenleving zorgen ervoor dat een persoon met een handicap niet volledig kan deelnemen aan het maatschappelijk leven. Volgens het sociaal-cultureel model moet een maatschappij de nodige aanpassingen maken om inclusief te worden.

Toegepast op vrijetijdsbeleving betekent dit dat kinderen en jongeren met een handicap vaak niet kunnen deelnemen aan het vrijetijdsleven. Dit merken we ook bij het vrijetijdsaanbod in Vlaanderen. Het is vaak ontoegankelijk en niet aangepast aan de specifieke noden van kinderen en jongeren met een handicap.

Artikel 30 van het VN-Verdrag handicap bepaalt dat personen met een handicap moeten kunnen deelnemen aan het culturele leven en vrijetijdsbesteding. Personen met een handicap horen verder de kans te krijgen om handicapspecifieke sport- en recreatiemogelijkheden te organiseren en eraan deel te nemen. De overheid moet passende maatregelen nemen om dit te waarborgen.

Kinderen met een handicap worden specifiek vermeld. Zij moeten gelijke kansen krijgen om te kunnen deelnemen aan spel-, recreatie- en vrijetijdsactiviteiten. Dit betekent dat ze vrij zijn om

te kiezen aan welke jeugdwerking ze deelnemen. Ze horen dezelfde kansen te krijgen als kinderen zonder handicap om deel te nemen aan activiteiten, spellen, ... Zo stelt het VN-Verdrag:

“Teneinde personen met een handicap in staat te stellen op voet van gelijkheid met anderen deel te nemen aan recreatie, vrijetijdsbesteding en sportactiviteiten, nemen de Staten die Partij zijn passende maatregelen om (...) te waarborgen dat kinderen met een handicap op voet van gelijkheid met andere kinderen kunnen deelnemen aan spel-, recreatie-, vrije tijds- en sportactiviteiten, met inbegrip van activiteiten in schoolverband”

4.2 Handicap in het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) benadrukt dat kinderen jonger dan 18 jaar recht hebben op vrije tijd, spel en deelname aan culturele en artistieke activiteiten. De overheid moet zorgen voor gelijke kansen op culturele, artistieke en creatieve bezigheden en vrijetijdsbesteding.

Artikel 23 focust op kinderen met een handicap. Ook zij hebben het recht op een volwaardig leven in de samenleving. Ze hebben het recht op persoonlijke, culturele en intellectuele ontwikkeling en om actief deel te nemen aan het gemeenschapsleven. Ze hebben ook recht op bijstand zodat ze toegang hebben tot recreatiemogelijkheden.

4.3 Inclusie als grondrecht

Sinds 2021 wordt het recht op inclusie (en redelijke aanpassingen) beschermd door de Belgische grondwet (art. 22ter). Dit moet de wetgever ertoe aanzetten om inclusie ook op het domein van jeugdwerk waar te maken.

5. Inzetten op inclusief jeugdwerk

NOOZO – Vlaamse adviesraad handicap ontvangt signalen dat algemene jeugdverenigingen te weinig kansen bieden aan kinderen en jongeren met een handicap. Zij worden snel doorverwezen naar aparte jeugdorganisaties voor personen en jongeren met een handicap. Vandaag is het vrijetijdsaanbod voor kinderen en jongeren met een handicap te beperkt. Zolang deze schaarste bestaat, erkennen wij het belang van aparte jeugdwerkingen voor kinderen en jongeren met een handicap. Op die manier kunnen zij op zijn minst hun recht op vrije tijd uitoefenen.

We willen evolueren naar een inclusieve samenleving, waar jongeren in contact kunnen komen met leeftijdsgenoten met en zonder beperking. Daarvoor is een beleid nodig dat toelaat om kinderen en jongeren zelf te laten kiezen bij welke jeugdorganisatie ze aansluiten. Vandaag is dat doorgaans niet mogelijk.

Enkele van de knelpunten waar kinderen en jongeren en hun ouders op botsen tijdens de zoektocht naar inclusief jeugdwerk (uit het [rapport "Vrij in vrije tijd"](#))ⁱ:

- Ouders moeten organisaties overtuigen om hun kind met een beperking in te schrijven. Dit vergt inspanning en communicatieve vaardigheden. Ze moeten vaak opnieuw beargumenteren waarom ze voor inclusie kiezen.
- Ouders ervaren dat er onvoldoende kennis is van redelijke aanpassingen in jeugdverenigingen.
- Ouders vinden het moeilijk om duidelijke afspraken te maken (die nodig zijn om de ondersteuningsnood van de jongeren goed in te vullen) met de jeugdwerkorganisaties, die vaak op een informele manier zijn georganiseerd.
- De ouders ervaren vaak weinig samenwerking vanuit de jeugdwerking. Ze willen samen zoeken naar redelijke aanpassingen vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid.

Kinderen en jongeren met een handicap kunnen terecht bij jeugdwerkorganisaties gericht op deze doelgroep. Maar deze organisaties liggen vaak verder van hun woonplaats dan de lokale, algemene jeugdwerkingen. Dit zorgt in de eerste plaats voor meer verplaatsingsmoeilijkheden en creëert drempels om aan activiteiten deel te nemen. Daarnaast resulteert het ook in een minder uitgebreid sociaal netwerk. Kinderen met een handicap die deelnemen aan activiteiten van organisaties in hun buurt hebben meer kansen om mensen uit hun omgeving te ontmoeten.ⁱⁱ

5.1 Meedoen aan vrijetijdsactiviteiten

Om kinderen en jongeren meer kansen te bieden op vlak van vrijetijdsparticipatie is zowel een toegankelijk als een inclusief jeugdwerkeraanbod nodig. De toegang is vrij en er zijn geen drempels om deel te nemen. Een inclusief aanbod betekent "volwaardig kunnen deelnemen, als gelijke, met inbreng en wederkerigheid, mogen opgaan in de groep, zichzelf ontplooiën samen en in interactie met leeftijdsgenoten, vanuit dezelfde interesses".ⁱⁱⁱ

Veel jeugdwerkingen koesteren de wens om inclusief en toegankelijk te zijn. Uit [onderzoek van Schraepen, Maelstaf en Halsberghe](#) (2015) blijkt dat Vlaamse vrijetijdsorganisaties zichzelf willen zien als inclusieve organisaties. Dit willen ze ook uitstralen via hun communicatiekanalen. Deze inclusie in praktijk organiseren blijkt meestal moeilijker. Jeugdwerkingen missen vaak de kennis en vaardigheden om echt inclusief aan de slag te gaan. Ze hebben een afwachtende, passieve houding ten aanzien van inclusie. Er is daarom een duidelijk en activerend beleid nodig om jeugdwerkingen meer inclusief te maken.

Vanuit beleidsmakers en het jeugdwerk zelf werden eerste stappen gezet om inclusieve vrije tijd te realiseren. De recente campagne [1,2,3 inclusie](#) getuigt hiervan. De sector zet in op inclusie via een meerjarenplan en [Komaf](#), een partnerschap tussen de intermediaire organisaties. Zij bieden vormingen aan en stellen goede praktijken voor om jeugdwerk meer inclusief te maken.

We zien dat de inspanningen van de afgelopen jaren voorzichtig vruchten beginnen afwerpen. Dit streven naar inclusie moet verder versterkt worden en duidelijk vastgelegd worden in het jeugddecreet, dat nu de toekomstige ontwikkeling van de sector zal bepalen. Het is onaanvaardbaar dat jeugdwerk voor kinderen en jongeren met een handicap uitsluitend in een apart hokje wordt geduwd.

5.2 Jeugdwerk meer inclusief maken

Wij zien in het huidige jeugddecreet wel mogelijkheden om het jeugdwerk meer inclusief te maken. Organisaties kunnen een hogere werkingssubsidie ontvangen als ze een gelijkekansenbeleid uitwerken. Wij vinden dit een zinvol instrument om jeugdverenigingen aan te sporen om een inclusief beleid te ontwikkelen. Maar organisaties zijn vrij om hun gelijkekansenbeleid ruim in te vullen. Om inclusief jeugdwerk te realiseren, zoals het VN-Verdrag handicap dit oplegt, is er meer handicapspecifieke aandacht nodig in het beleid van jeugdverenigingen.

Het inclusiebeleid van verenigingen moet een duwtje in de rug krijgen, net zoals de invoering van [een integriteitsbeleid](#) in verenigingen dit nodig had. Wij zien het instrument van een aanspreekpunt inclusie met een flankerend inclusiebeleid (vergelijkbaar met het aanspreekpunt integriteit (API) en integriteitsbeleid) als een geschikte manier om de nodige kennis over inclusie in te brengen. Via dit beleid en het aanspreekpunt kunnen medewerkers voldoende kennis vergaren en verspreiden over redelijke aanpassingen, goede praktijken, inspirerende methodieken en de noden van kinderen en jongeren met een handicap om mee te doen aan activiteiten.

5.3 Experimenteel jeugdwerk

De Vlaamse regering verleent subsidies om experimenteel jeugdwerk op te zetten voor:

- Jeugdwerk,
- Informatie aan of over de jeugd/kinderrechten, OF beleidsparticipatie van jeugd,
- Cultuureducatie van de jeugd,
- Bovenlokaal jeugdwerk met kinderen en jongeren in een maatschappelijk kwetsbare positie / kinderen en jongeren met een handicap.

Projecten moeten aan de vereisten voldoen om:

- in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en behoeften van verenigingen,
- methodisch en inhoudelijk vernieuwend te werken,
- relevantie verwerven voor de hele Vlaamse Gemeenschap op het vlak van jeugdwerk, informatie, beleidsparticipatie en cultuureducatie,
- bovenlokale relevantie te verwerven voor jeugdwerk voor kinderen en jongeren met een handicap of voor kinderen en jongeren in een maatschappelijk kwetsbare positie.

Deze subsidie bedraagt maximaal 60.000 euro per jaar.

Via dit experimenteel jeugdwerk kunnen veel nieuwe, inclusieve jeugdverenigingen opstarten. Daarom staat NOOZO positief tegenover de verankering van experimenteel jeugdwerk in het jeugddecreet.

Organisaties voor kinderen en jongeren met een handicap krijgen de voorwaarde opgelegd om bovenlokale relevantie te verwerven. Om dit te realiseren vindt NOOZO het noodzakelijk dat deze experimentele projecten kunnen steunen op voldoende ondersteuning en begeleiding. Op deze manier kunnen projecten op een meer duurzame manier de sprong wagen naar een structurele werking op bovenlokaal niveau. Daarnaast zijn haalbare erkenningscriteria nodig om de overstap te maken (zie 6.1 erkenningsvoorwaarden).

5.4 Vorming van jeugdwerkers

Organisaties moeten inzetten op diversiteitsdenken en inclusie van jongeren met een handicap via hun opleidingen voor begeleiders. Zet daarom in op inspirerende praktijken en diversiteitsdenken bij de kadervorming van animatoren, hoofdanimatoren en instructeurs.

5.5 Aanbevelingen

- ✓ Geef kinderen en jongeren met een handicap meer keuze over de vrije tijd door in te zetten op inclusief jeugdwerk. Jeugdwerk voor kinderen en jongeren met een handicap wordt nog te veel in een apart hokje geduwd.
- ✓ Neem een aanspreekpunt inclusie en inclusiebeleid mee op als voorwaarde om bijkomende subsidies aan te vragen (naar analogie met het aanspreekpunt integriteit en integriteitsbeleid van verenigingen).
- ✓ Bied experimentele projecten voldoende ondersteuning en begeleiding om de sprong te wagen van project naar een structurele werking (als bovenlokale vereniging).
- ✓ Zet in op inspirerende praktijken en diversiteitsdenken bij de kadervorming van animatoren, hoofdanimatoren en instructeurs.

6. Jeugdwerkorganisaties voor kinderen en jongeren met een handicap

6.1 Bovenlokale organisaties voor kinderen en jongeren met een handicap

Erkenningsvoorwaarden

Het nieuwe jeugddecreet stelt dat een vereniging zich kan laten erkennen als **geprofessionaliseerde jeugdvereniging met kinderen en jongeren met een handicap** op voorwaarde dat:

- De vereniging bovenlokaal aan geprofessionaliseerd jeugdwerk doet dat in hoofdzaak gericht is op kinderen en jongeren met een handicap,
- De vereniging samenwerkt met verschillende partners,
- Er binnen de vereniging 3 voltijdse werknemers met een inhoudelijke taakstelling werken.

Vandaag zijn veel van deze jeugdverenigingen met kinderen en jongeren met een handicap kleinschalig georganiseerd. Het criterium om 3 voltijdse werknemers aan te stellen (gefinancierd vanuit andere kanalen dan de subsidie via het departement Jeugd) is voor velen niet haalbaar. Door deze geplande hervorming dreigen heel wat jeugdverenigingen voor kinderen en jongeren met een handicap te verdwijnen. Voor kinderen en jongeren met een handicap zal het aanbod schaarser worden (in een landschap waar nu al een tekort heerst). NOOZO dringt erop aan om het vereiste aantal voltijdse werknemers als erkenningsvoorwaarde te verlagen. Om continuïteit te verzekeren in het aanbod voor kinderen en jongeren met een handicap vragen we om samen met de verenigingen haalbare erkenningsvoorwaarden uit te werken.

Het handicapspecifieke karakter van bepaalde verenigingen maakt het moeilijk om enige schaalgrootte te verwerven. Ook hier speelt het argument om het aantal voltijdse werknemers te verlagen. NOOZO meent dat deze handicapspecifieke werkingen voor bepaalde groepen onmisbaar zijn. Ze laten bijvoorbeeld jongeren toe om gebarentaal te gebruiken in de vrije tijd. Het recht op erkenning en ondersteuning van specifieke culturele en taalkundige identiteit, waaronder gebarentalen en dovencultuur, is verankerd in het VN-Verdrag handicap.

Het erkenningscriterium vastleggen op 3 voltijdse medewerkers maakt het onmogelijk voor experimentele projecten om de sprong te maken naar een duurzame werking (via verankering als bovenlokaal jeugdwerk). Het zijn juist deze experimentele projecten die inhoudelijk vernieuwend werken en zuurstof geven aan inclusief jeugdwerk.

Brug- en signaalfunctie

Jeugdverenigingen met kinderen en jongeren met een handicap kunnen extra budget krijgen (via de variabele werkingsubsidies) om een bovenlokaal jeugdwerkeraanbod te organiseren tijdens de schoolvakanties en tijdens het schooljaar. Variabele subsidies zijn ook mogelijk als ze een brug- en signaalfunctie opnemen:

- Brugfunctie betekent dat ze ervoor zorgen dat kinderen en jongeren aansluiting vinden bij instellingen of organisaties “die hen kunnen helpen integreren in de samenleving om zo hun achterstelling of uitsluiting weg te werken”,
- Via de signaalfunctie sensibiliseren ze over mechanismen die afbreuk doen aan de rechten en gelijke kansen van kinderen en jongeren, op basis van de eigen praktijkervaring.

Het is aan de Vlaamse regering om ervoor te zorgen dat vrijetijdsbeleving voor kinderen en jongeren met een handicap meer inclusief wordt. Wij zien deze brug- en signaalfunctie niet als een optionele keuze. Neem de brug- of signaalfunctie op als erkenningsvoorwaarde voor geprofessionaliseerde jeugdverenigingen voor kinderen en jongeren met een handicap. Organisaties kunnen de brugfunctie bijvoorbeeld invullen door activiteiten te organiseren met andere jeugdverenigingen. Deze brug- en signaalfunctie biedt kansen om het jeugdwerk meer inclusief te maken, maar zou voor veel organisaties een uitbreiding van de opdracht betekenen. Geef ze daarom voldoende tijd om deze taak op te nemen en hierin te groeien. Dit kan bijvoorbeeld door organisaties vrij te stellen tijdens de eerste beleidsperiode. Daarbij is het cruciaal dat organisaties voldoende ondersteuning krijgen om deze rol op te nemen.

In het decreet worden vaak nog de woorden ‘integratie’ en ‘integreeren’ gebruikt. Liever spreken wij over inclusie: er zijn geen drempels meer voor personen met een handicap om deel te nemen aan de samenleving en jongeren met een handicap horen erbij. In het licht van die definitie beklemtonen we nogmaals het belang van contact met leeftijdsgenoten als één van de kenmerken van een inclusief aanbod (zie ook 5.1).

6.2 Vrijwillig jeugdwerk voor kinderen en jongeren met een handicap

Het decreet voorziet projectsubsidies voor vrijwillig jeugdwerk voor kinderen en jongeren met een handicap. Binnen de algemene jeugdbewegingen bestaan er doelgroepspecifieke werkingen. Akabe groepen (een tak van Scouts en Gidsen Vlaanderen) bieden bijvoorbeeld activiteiten aan voor kinderen en jongeren met een handicap en vallen onder de categorie 'vrijwillig jeugdwerk'. Organisaties die vrijwillig jeugdwerk voor kinderen en jongeren met een handicap organiseren kunnen hiervoor projectsubsidies aanvragen. Deze subsidies zijn beperkt (tot 5.000 euro per jaar) en dienen om:

- De extra werkingskosten op te vangen die voortvloeien uit de werking met kinderen en jongeren met een handicap.
- Gepast spel- en verblijfsmateriaal aan te kopen.
- De organisatie te helpen om toegankelijke accommodatie of kampverblijven te boeken.

Het is positief dat er een beleid werd ontwikkeld om vrijwillige jeugdverenigingen te ondersteunen om extra werkingskosten op te vangen. Wij willen dit aanbod opentrekken naar alle jeugdverenigingen die kinderen en jongeren met een handicap onder hun leden tellen. Op die manier kunnen kinderen en jongeren met een ondersteuningsnood aankloppen bij hun gewenste jeugdorganisatie. De vereniging kan dan het nodige budget aanvragen om de juiste ondersteuning, assistentie of spelmateriaal te voorzien.

6.3 Aanbevelingen

- ✓ Verlaag het aantal voltijdse medewerkers als erkenningscriterium voor geprofessionaliseerde jeugdwerkingen. Het voorgestelde aantal van 3 VTE is voor veel van de bestaande werkingen onhaalbaar. Zij dreigen door het nieuwe jeugddecreet te verdwijnen. Zo ontstaat er nog meer schaarste in een landschap waar er nu al een tekort is aan vrijetijdsaanbod voor kinderen en jongeren met een handicap.

- ✓ Neem de brug- en signaalfunctie op als voorwaarde voor de basiserkenning van jeugdwerkingen voor kinderen en jongeren met een handicap.
- ✓ Vervang de termen 'integratie' en 'integreren' in het decreet door het begrip 'inclusie': Daaronder verstaan we dat jongeren en kinderen met een handicap geen drempels meer ervaren om mee te doen en 'erbij horen'.
- ✓ Stel projectsubsidies voor vrijwillig jeugdwerk voor kinderen en jongeren met een handicap open voor alle jeugdorganisaties. Met dit budget kunnen jeugdverenigingen voorzien in gepaste ondersteuning of materiaal. Zo krijgen kinderen en jongeren met een ondersteuningsnood meer keuzevrijheid in de vrije tijd.

7. Subsidies en beoordeling van subsidieaanvragen

Bij de subsidieaanvragen en de beoordeling ervan wijzen we op volgende aandachtspunten:

- Geografische spreiding is een factor om de hoogte van werkingssubsidies te bepalen. Er is een chronisch tekort aan vrijetijdsaanbod voor kinderen en jongeren met een handicap, waardoor die geografische spreiding nuance vraagt. Ga verder in gesprek met landelijke jeugdverenigingen (met focus op handicap) over de haalbaarheid van deze criteria.
- Het decreet legt organisaties op om over een positief eigen vermogen te beschikken, zowel op het einde van de boekjaren voor het jaar waarin de erkenningsaanvraag wordt ingediend als op het einde van de twee boekjaren voor het jaar waarop de werkingssubsidie betrekking heeft. Geef verenigingen voldoende tijd om dit positieve eigen vermogen op te bouwen.
- Wanneer het decreet in werking treedt zal het basisbedrag van 90.000 euro onvoldoende aangepast zijn aan de actualiteit (waaronder de hoge inflatie en de indexsprongen van afgelopen

periode). Ook het subsidiebedrag voor experimenteel jeugdwerk volgt onvoldoende de werkelijke kost van de inflatie.

Eindnoten

ⁱ Ouders voor inclusie, Rapport vrij in vrije tijd (2022), p. 8 en p. 12 tot 19. (<https://oudersvoorinclusie.be/wp-content/uploads/2022/02/Rapport-Vrij-in-Vrije-Tijd.pdf>)

ⁱⁱ Ouders voor inclusie, Rapport vrij in vrije tijd, p.12.

ⁱⁱⁱ B. Schraepen, H. Maelstaf en M. Halsberghe, Vrije tijd als handicapsituatie. De rol van het jeugdwerk binnen de vrijetijdsbesteding van kinderen en jongeren met een handicap (2015), p. 148.